

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Institvtionvm// Ad Vniversvm// Ivs Pontificivm, Sive//
Canonicvm, Libri Qvatvor**

Lancellotti, Giovanni Paolo

Basileae, 1566

iiij. De Hæreticis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61756](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61756)

DE HERETICIS, A à fide & doctrina CHRISTI,

TITVLVS III.

Maxima est etiam & perniciofa admodum heresis labes, quæ tamen interdum parua motu primo videatur, tamen quamprimum vestigiorum vel leuiter premendorum potestatem nata est, paulatim serpens in dies maiores sibi vires comparat, & postquam eorum virum pervenerit, ut iam in multos populos vagata regni sui fines late protenderit, tum vero sic hæret tenaciter, & tam firma figit vestigia, ut sæpe maximo labore, & industria, crebrisque & sollicitis vigilijs ei evellendæ opus sit, sæpe etiam non minimas calamitates fidelibus inveniat prius quam extingui & a radicibus evelli possit: quod res ipsa testatur. Propterea quod est hæc pestis orbi Christiano perniciosior, eo vigilantius illi obviandum est, tam ut veteres hæreses deleantur, quam ut nullæ præterea oriri, aut ortæ usquæ coalescere possint. Ea propter multæ sæpe constitutiones diversis temporibus factæ sunt per Romanos Pontifices, & sacrosancta concilia generalia, quibus multa prudenter statuta sunt, ut vel amore, vel metu homines coercerentur, ne huiusmodi labium authores existerent.

Hereticus autem dicitur, qui

à fide & doctrina CHRISTI, Apostolorum, vel Ecclesiæ discit, articulos fidei, vel Ecclesiastica sacramenta cum asseveratione refellens.

Eorum plures, & diversæ sunt sectæ, & alij quidem de nomine suorum authorum nuncupantur: veluti, Simoniaci, Menandriani, Basilidiani, Nicolaitæ, & multi id genus alij, quorum hac tempestate, quod maxime dolendum est, infinitus fere est numerus: Alij vero ex causis novorum rituum, vel opinionum, quas vel instituerunt, vel tutari conati sunt: cuiusmodi sunt, Aquarij, Alogij, Antropomorphitæ, pluresque alij, quorum nomina tam superioris generis, quam posterioris Ilidorus recensuit.^a

Qui omnes quibuscunque nominibus censeatur, vel quibuscunque ritibus & opinionibus inter se differant, etsi facies habeant diversas, caudas tamen connexas habent, cum vanitate in unum convenient, & communi nomine adversus Ecclesiam Dei conspirent.^c

Hoc autem nefarium hominum genus varijs poenis affici solet: nam primum excommunicantur, non solum, cum de heresi aperte convicti sunt, sed & si, cum solummodo suspecti essent, eoque nomine purgatio eis indicta esset, eam contumaciter recusarint: quo casu, si excommunicationem annum pertulerint, nec

^a c. quidam au
t. 24. q. 3.

^b c. excommu
nicamus. 1.
c. 2. extr.
eo.

^c c. quidam au
tem. in fin.
ext. cod.

nec tamen se purgarint de obiecta eis suspitione, veris hæreticis per omnia adnumerabuntur^a. Item nemo hæreticos in oppido suo, aut in domo sua suscipere, aut eos fouere debet, aut negotiationem aliquã cum eis exercere: eisq; in hoc peccato defunctis nec inter Christianos sepulchrum cõceditur, nec oblationes pro eis factas Ecclesia agnoscit^b. Et quicumq; hæreticos, eorũve sectatores, receptatores, defensores, vel fautores scienter Ecclesiasticæ sepulturæ concesserit, excommunicatione tandiu devinctus tenetur, quoad idoneè satisfecerit, nec absolutionis munus prius cõsequitur, quàm cadauera eorum suis manibus publicè effoderit, & abiecerit: ille verò locus, qui eis sepulchrum dederat, nullius orthodoxi sepulchro aptus deinceps censetur^c. Bona quoq; omnia hæreticorum publicatur, quãvis eis filij orthodoxi sint: quæ bona, si eorum domini hæretici in clericatu sint, vel temporali Ecclesiæ ditioni subiecti, Ecclesiæ fisco addicentur: vel si ab aliqua Ecclesia stipendium habeant, ipsi Ecclesiæ, quæ stipendium eis suppeditabat, applicabuntur: sin laici illi sint, laicorumq; ditioni pareant, laicorum item fisco bona eorum vendicabuntur^d. Sed quamvis eo ipso, quo aliquis hac labe sc-

A datus est, confestim eius bona ipso iure fisci efficiantur, non tamen confiscationis ipsius executio, vel bonorum ipsorum occupatio fieri debet per principes, aut alios dominos temporales, ante quàm per Episcopum loci, vel aliam personam Ecclesiasticam, quæ super hoc habeat potestatem, sententia super eo crimine fuerit promulgata^e. Quæ condemnationis sententia etiam post mortem hæretici nihilo minùs ferri poterit, atque ita bona ipsius iam dudum ipso iure fisco addicta occupari^f. Quin & dos mulieris, quæ sciens cum hæretico nuptias contraxerit, publicatur^g. Item hæretici, & qui eorũ perverfas opiniones sequuntur, & eorum receptatores, defensores, & fautores, horumq; omnium filij ad secundam stirpem paternam editi, vel ad primam stirpem maternã, ad nullum Ecclesiasticũ beneficium, vel publicum officium admittuntur^h: nisi tamen huiusmodi hæretici Christianorũ fidelium cœtui emendatione precedente iam essent restitutiⁱ. Item qui huiusmodi hominum commendatione, & opera, beneficia Ecclesiastica scientes adepti fuerint, non solùm beneficijs eo modo quæsitis priuantur, sed omni quærendorum quoq; spe carere iubentur: sin verò imprudentes eorũ suffragijs vota

Pp

^a c. ad. abolen-
dam. §. qui
uerd. eo. tit.
c. excom-
municamus.
1. §. qui au-
tem.

^b c. sicut autẽ.

^c c. 2. in prin.
in 6.

^d c. uergentis.
c. excommu-
nicamus. 1.
extra. eo.

^e c. cum secun-
dum. de her-
ret. in 6.

^f c. accusatus.
§. in eque-
ro. in 6.

^g ca. decreuit.
in 6.

^h ca. hæretici.
2. in 6. c.
c. statutum.
2. eo. tit.
ⁱ d. c. statu-
tum. 2.

sua expleuerint, quæredis quidem sacerdotijs poterunt animû adijcere, sed eo modo quæ-
a *ca. 2. §. ad* fita retinere nõ permittentur ^a.
hæc. in 6. Nec potest hæreticis aliquid
ab Episcopis, presbyteris aliis-
b *c. si quis Epi* que clericis conferri, nisi velint
scopus. et c. largitores anathemati obnoxij
sequ. extra. esse, quamvis sanguine etiam
c *v. si. extra.* eis essent coniuncti ^b: omnesq;
hæreticis quavis occasione ob-
ligati, ipso iure ea obligatione
soluti censentur ^c. Quin &
potestatem amittunt hæretici,
quam in proprios liberos ha-
d *ca. 2. in fi.* bent: quare frustra eos eman-
in 6. cipabunt ^d. Atque vt hære-
tici, cum ius dicentium manus
effugiunt, ne debita suæ impie-
rati supplicia experiatur, tædio
tamen vitæ affecti (quippe quæ
infrâ scriptis causis ærumnosa
illis ducenda sit) ita respiscant
fortasse, & mentem recipiant,
cum viuentibus sibi omnia vi-
derint viuorum commercia in-
terdicta, statuit Innocentius III.
vt aduocati & scrinariij omnes
infamia notati decernantur, &
ab officio suspensi, quicunq; hæ-
reticis, eorumque sectatoribus,
fautoribus, vel defensoribus,
aliquod præstiterint auxilium,
vel suffragium, & in causis, liti-
busque eis patrocinati fuerint,
& pro ipsis publica instrumen-
ta, aut syngraphas conscripse-
e *ca. si aduer-* rint ^e.
sus. extra. Ac ne vllis mæandris, vel
tergiversationibus possint hæ-

retici condemnationem, suo
arbitratu differre, atque ita iu-
dicium eludentes è manibus
iustitiæ elabi, provisum est eti-
am, vt personarum alioqui in-
testabilium contra eos testimo-
nium recipiatur: nam & ex-
communicati, & participes, vel
socij criminis ad testificandum
admittuntur, præsertim in pro-
bationum aliarum defectum, si
omnibus cautionibus rectè per-
pensis eorum dicta verisimilia
videantur ^f. Sed & qui in eo-
dem crimine hæresis testes in-
terrogati periuri extiterunt, vo-
lentes postmodû corrigere di-
ctum suum contra se ac socios
suos deponendo audiuntur ^g.

B Eadem ratione etiam fit, vt
oppidorum iurisdictionem te-
nentes, seu prouinciarum, aut
loci cuiuslibet, quâvis excom-
municati sint, vel nullo iure
permittente eam sibi iurisdic-
tionem arrogarint, possint ni-
hilo minùs, et teneantur contra
hæreticos, aut alios eorum fau-
tores, ybi id fuerit necesse, su-
um officium exercere ^h. Eò fit
quoq; vt sententia contra eos
lata nullo appellationis, vel
provocationis auxilio rescindi
possit ⁱ.

Postremò si huiusmodi ne-
pharij & impij homines in po-
testatem iudicis pervenerint,
damnati præsentibus potesta-
ribus secularibus, dimittendi
sunt animadversioe debita pu-
niendi

f *ca. in fidei*
in 6.

g *c. accusatus.*
§. licet. in 6.

h *c. præside-*
tes. in 6.

i *c. ut inquisi-*
tionis. in 6.

niendi, detractis tamen prius
 facris ordinibus, si clerici fue-
 rint^a: quæ depositio vel ab v-
 no Episcopo, si aliorum copia
 haberi nequeat, fieri poterit,
 convocatis tamen ad hoc ma-
 ioris Ecclesiæ Canonicis, & Ab-
 batibus, aliisque prælati & re-
 ligiosis suæ diœcesis scientissi-
 mis, quorum præsentia ei nego-
 tio oportuna videatur^b. Ad
 sanam tamen mentem reuersis,
 & publicè errores prius dete-
 statis iura indulgere solent, ne
 laicorum manibus eos permit-
 tant^c, nisi relapsi sint (Et relapsi
 dicuntur etiam de alio, non eo-
 dem articulo, malè sentire con-
 victi^d): sed in carcerem tamen
 perpetuū eos ablegari, vel mu-
 ro includi præcipiunt pœniten-
 tiæ erroris acturos^e: quæ pœna
 potest hodie ius dicentis arbi-
 trio in aliâ mitiorem, si ei visum
 fuerit, commutari^f.

In causa hæresis proceditur
 simpliciter & de plano, sine stre-
 pitu & figura iudicij^g.

DE SCHISMATICIS,

TITVLVS IIII.

Schismatici quoque, id est,
 qui ab vnitatē Ecclesiæ se di-
 uidunt, suos sibi seorsum
 constituentē sacerdotes^h, hæ-
 reticis annumerantur: & ab eis
 factæ ordinationes irritæ ha-
 bentur: & qui dignitates Ecce-
 siasticas, vel beneficia per ipsos
 sunt consequuti, eis priuantur:

item, alienationes rerum Ecce-
 siasticarum per ipsos factæ, nul-
 lius sunt momenti: et, qui spõte
 in schisma quodpiam iurarint,
 à facris ordinibus & dignitati-
 bus suspendunturⁱ: & demum,
 si indomiti sint, degradari etiã
 possunt, & curiæ seculari tradi^k.

DE APOSTATIS,

TITVLVS V.

Postatis non minùs suæ
 pœnæ sunt. Horum au-
 tem tres cum sint species:
 nam alij à Christianæ religionis
 doctrina defleunt, alij erga su-
 os prælatos se nimium contu-
 maces præstant, alij regulam
 suã posthabent, quem suscepe-
 rant habitum, & regulæ præce-
 pta, in quæ iurarunt, deseretes:

Prima eorum species illis pœ-
 nis tenetur, quas suprã aduer-
 sus hæreticos statutas demon-
 strauimus: In qua specie & illos
 ponendos existimare, qui sum-
 mo Pontifici non parent, nec
 eius Canonibus tanquam à po-
 testatem non habente conditis.

Qui verò ex altera specie a-
 postatæ sunt, & nimis erga
 prælatos suos contumaciæ no-
 mine accusantur, si adeo cer-
 uices erexerint, vt etiam ipsi
 Romano Pontifici non magis
 obediētes se reddant, sed
 contemptui eum se habere o-
 stendant, deponendi sunt, at-
 que etiam, si correctioni aures
 non patefecerint, excommuni-

^a ca. excommu-
 nicamus. 1.
 §. 1. ex. i.

^b c. 1. in 6.

^c c. excommu-
 nicamus. 2.
 §. si ubi gl.
 & Ab. &
 c. super eo.
 in 6.

^d c. accusatus.
 §. cum uero.
 in 6.

^e d. §. si ubi
 gloss.

^f c. ut commif-
 si. in 6. et
 Ab. d. c. ex-
 communica-
 mus. 2.

^g c. si. in 6.

^h Abb. in R.
 ex. cod.

ⁱ ca. 1. & 2.
 ex. eo.
 Bernar. Di.
 ax. tit. de
 Schismat.